

CAMPI QUI PUGUI, QUE ARRIBEN ELS POETES

SOVINT SOSPIR, DONA, PER VÓS, DE LLUNY

—Mare, què vol dir casar?

—Parir, rentar i plorar.

(Del refranyer tradicional)

He anat a veure un espectacle, millor dit un assaig inèdit, sobre uns poemes de Miquel Martí Pol. A la cloenda, el parell de dotzenes que estàvem en l'indret en qüestió vem fer petar la xerrada sobre la fàbrica i la ciutat, sobre les dones i l'emancipació. I vet ací que encara continuem a les beceroles pel que fa referència a la llibertat de la dona, principalment de la casada. La tradició s'imposa —Donzella... això diu ella. Molts promesos has tingut! Tururut!— i si un dia parlàvem de la incidència dona-poeta no tot són les meravelles d'aquestes esculturals femelles que amb somriure llefiscós ens engalipen per la nevera, el conyac o qualsevol altra futilesa mitjançant el vitrall màgic de vidre o els grans paperots penjats als carrers com si no estiguessin plens, redéu!, d'aparadors i llumetes intermitents. **A la dona barbuda, de lluny se la saluda. A la dona i a la mula, vara dura.** I ja es poden escarrassar, ja, M. A. Capmany, Lúcia Falcón, Carme Alcalde i altres avantguardes femenines. Tot ve a ser qüestió de generacions. Tant se val de tres o quatre, un dia o altre arribarà, mentre l'explotació jurídica, l'opressió al matrimoni, a la fàbrica, arreu on hi ha homes i dones, continua servant com a precepte: l'home mai no pot ser igual que la dona, ergo... i uns llargs punts suspensius. O en fem acudits i refranys —El qui amb dona es baralla, corre perill de dormir a la palla— per passar la vetllada al cafè, o riem amb les idiotes, demencials i extravagants-pornogràfiques pel·lícules dels directors que no se n'inventen cap de nova per continuar amb la mel i el mató femení, però a la pantalla grossa, a la petita, amb els anys arribarà. Ja ho veureu.

La Rita Mirambell

trenta-set anys,

casada,

metxera del torn de nit,

amb el marit paleta

i tres nenes de deu,

set i cinc anys—.

La Rita, dic,

que de dies fa feines

al col·legi de monges

a canvi d'un descompte

en el preu dels rebuts,

i a casa seva cuina,

renta i endreça.

La Rita, repeteixo,

ara s'entén a plena fàbrica

—ho sap tothom menys el marit—

amb un casat que treballa al batan;

i foraster, per postres!

I és el que diu la gent:

la feina se'n fotran

si el director se n'assabenta.

Quin poc catús

redéu!

els pobres.

I és que aquestes anònimes Rites Miram-

bell són les dones de cada dia, les quotidianes, les de sempre, les del poble, les que el poeta elimina taxativament, les sublima infantilment o les recolleix i procura plasmar la seva poesia en mots. Fora interessant posar la reproducció d'un gravat d'en Sarraté, inclòs dins el quadern de La Fàbrica, on podem veure dins la silueta de la península una dona amb escombra i galleda tot mirant l'espectador preguntant-li silenciosament: **Bé, i ara què s'ha de netejar o «No en té prou de mirar, bordejàs?».** Els/les advocats s'estan imposant i lluiten per oferir a la societat l'àrdua problemàtica de la dona a casa nostra. No ens voldríem carregar a les famoses Women's Liberation; a USA sembla ser que fan de les seves, amb bona organització i una formidable plataforma d'exposició. A casa nostra també n'hi ha, però es troben tan enfeinades pujant a cavall o anant a esquiar que em sembla que no tenen temps per a res més. I d'ençà que en vaig veure una, una que anava vestida amb retalls de roba, pantalons de pell i una sèrie de mocadors un damunt de l'altre, comentant amb una amiga comuna: **«Tu ets una reaccionària, fa tres anys que no t'has canviat el pentinar»** (sic), no podem generalitzar per un cas aïllat, però sí les W. L. actuen així deuen ser com ara els poetes que escriuen a la manera de les èglogues de Garcilaso i no com el poema que transcrivim del constant Martí Pol:

L'Elionor tenia

catorze anys i tres hores

quan va posar-se a treballar.

Aquestes coses queden enregistrades a la sang per sempre.

Duia trenes, encara

i deia: «sí, senyor» i «bones tardes».

La gent se l'estimava,

l'Elionor, tan tendra,

i ella cantava mentre

feia córrer l'escombra.

Els anys, però, a dins la fàbrica,

es dilueixen en l'opaca

grisor de les finestres,

i al cap de poc l'Elionor no hauria

pas sabut dir d'on li venien

les ganes de plorar,

ni aquella irreprimible

sensació de solitud.

Les dones deien que el que li passava

era que es feia gran i que aquells mals

es curaven casant-se i tenint criatures.

L'Elionor, d'acord amb la molt sàvia

predicció de les dones,

va créixer, es va casar i va tenir fills.

El gran, que era una noia,

feia tot just tres hores

que havia complert els catorze anys

quan va posar-se a treballar.

Encara duia trenes

i deia: «sí, senyor» i «bones tardes».

I és aquest un món que sovint s'ignora per a-poètic o per unes remembrances massa discomformes amb els corrents actuals, té una fonamentació, indiscutiblement elemental, amb la vida i la realitat, no són els tocs de música oriental mentre la nena oriental remena la natgera i les cireres, és a dir, el gaudiment davant l'amor personal, tancat, ni tampoc l'exaltació amb un erotisme refinat o els plaers del bel·ligerant amb les paraules quan torna al repós després de la tasca despietada de cada dia a l'oficina, les aules, o el taller i es complau amb les variacions líriques sobre un tema tronat i gastat com les antigues lloses del Passeig de Gràcia: la dona.

Però pleguem veles i deixem reposar les dones, que prou i massa que han de treballar cada dia, i cada nit:

Sovint sospir, dona, per vós, de lluny,
e sospirant va creixent ma folia
de vostra amor, que anixí fort me puny
que em gira gauig en gran melancolia
quan me record de vostre departir
que a far me ve de vostra bella vista
e del comiat que pendrai al partir,
tant que tristor m'assauta i em conquista.

JOSEP M. FIGUERES